

**“MUSIQA NAZARIYASIDA ZAMONAVIY
TEKNOLOGIYALARNING O‘RNI”**

*Qurbonova Shaxina Baxodir qizi
Ravshanova Malika Abduraupovna*

Annotatsiya

Ushbu maqolada hozirgi davr musiqa nazariyasida zamonaviy texnologiyalarning ahamiyati, ularning ta'lim jarayoniga ta'siri hamda musiqa savodxonligini rivojlantirishdagi o'rni haqida fikr yuritiladi. Shuningdek, musiqa nazariyasini o'qitishda innovatsion usullar va raqamli dasturlarning afzalliklari tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: *musiqa nazariyasi/, innovatsion texnologiyalar/, raqamli ta'lim/, solfedjio/, musiqa savodxonligi/, multimedia/, interaktiv ta'lim/*

Abstract

This article discusses the importance of modern technologies in contemporary music theory, their impact on the educational process, and their role in developing musical literacy. In addition, the advantages of innovative methods and digital programs used in teaching music theory are analyzed.

Keywords: *music theory/, innovative technologies/, digital education/, solfeggio/, musical literacy/, multimedia/, interactive education/*

Bugungi globallashuv davrida barcha sohalarda bo'lgani kabi musiqa ta'limida ham zamonaviy texnologiyalar keng qo'llanilmoqda. Ayniqsa, musiqa nazariyasi fanini o'qitishda raqamli vositalardan foydalanish o'quvchilarning bilim olish jarayonini yanada samarali tashkil etishga xizmat qilmoqda. Musiqa nazariyasi nafaqat nota savodini o'rgatadi, balki eshitish qobiliyati, ritmni his qilish va musiqiy tafakkurni rivojlantirishda ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Hozirgi kunda an'anaviy dars usullari bilan bir qatorda interaktiv platformalar, mobil ilovalar, elektron darsliklar va multimedia vositalari ham keng qo'llanilmoqda. Bu esa o'quvchilarning fanga bo'lgan qiziqishini oshirib, mustaqil ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirmoqda.

Musiqa nazariyasi tizimi musiqiy tafakkurni shakllantirish, estetik didni rivojlantirish hamda ijrochilik faoliyatining nazariy asoslarini o'rgatishda muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi. Hozirgi davrda axborot-kommunikatsiya

texnologiyalarining jadal rivojlanishi musiqa ta'limi mazmuni va metodikasiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Ayniqsa, musiqa nazariyasini o'qitishda innovatsion pedagogik texnologiyalar va raqamli vositalardan foydalanish ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omiliga aylanmoqda.

Musiqa nazariyasi fanining asosiy yo'nalishlari — nota savodi, ritmika, lad-tonallik tizimi, intervallar, akkordlar hamda garmoniya kabi mavzularni o'zlashtirishda multimediya texnologiyalari keng imkoniyat yaratadi. An'anaviy ta'lim tizimida nazariy tushunchalar ko'proq og'zaki izoh va yozma topshiriqlar orqali tushuntirilgan bo'lsa, zamonaviy metodikada audio-vizual vositalar yordamida mavzularning amaliy eshitish asosida o'zlashtirilishi ta'minlanmoqda. Bu esa o'quvchilarning musiqiy xotirasi, eshitish qobiliyati va analitik fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Musiqa nazariyasida interaktiv dasturlardan foydalanish ham dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Xususan, virtual pianino, elektron nota muharrirlari, ritm generatorlari va eshitish qobiliyatini rivojlantiruvchi dasturlar o'quv jarayonini samarali tashkil etishda muhim vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Bunday dasturlar yordamida o'quvchi nazariy bilimlarni amaliy mashqlar bilan mustahkamlash imkoniyatiga ega bo'ladi. Natijada bilimlarni o'zlashtirish darajasi ortadi hamda mustaqil ta'lim olish kompetensiyasi shakllanadi.

Bugungi kunda musiqa nazariyasini o'qitishda masofaviy ta'lim texnologiyalarining roli ham ortib bormoqda. Onlayn platformalar orqali dars tashkil etish, video-ma'ruzalar, elektron darsliklar va virtual topshiriqlardan foydalanish o'quvchilarga istalgan hududdan turib bilim olish imkoniyatini yaratmoqda. Ayniqsa, pandemiya davrida masofaviy ta'lim tizimining joriy etilishi musiqa fanlarini o'qitishda yangi pedagogik yondashuvlarni yuzaga keltirdi. Bu esa musiqa nazariyasi fanining zamonaviy ta'lim texnologiyalari bilan integratsiyalashuvini yanada jadallashtirdi.

Shuningdek, musiqa nazariyasining dolzarb muammolaridan biri milliy musiqiy merosni saqlash va yosh avlodga yetkazish masalasidir. O'zbek mumtoz musiqasi, maqom san'ati va xalq kuy-qo'shiqlarini nazariy jihatdan o'rganish hamda ularni raqamlashtirish bugungi kunning muhim vazifalaridan biridir. Raqamli arxivlar, elektron notalar bazasi va multimedia platformalari orqali milliy musiqa namunalarini saqlash va targ'ib qilish imkoniyatlari kengaymoqda. Bu esa milliy madaniy merosning uzluksiz davomiyligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Musiqa nazariyasida innovatsion pedagogik yondashuvlardan foydalanish o'qituvchi faoliyatiga ham yangi talablarni qo'yimoqda. Zamonaviy pedagog nafaqat

nazariy bilimga, balki axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish kompetensiyasiga ham ega bo'lishi lozim. Interaktiv metodlar, multimedia taqdimotlari, elektron test tizimlari va virtual laboratoriyalardan foydalanish dars jarayonining sifatini oshiradi. Shu bilan birga, o'quvchilarning ijodiy faolligi, mustaqil mushohada yuritish qobiliyati hamda musiqiy tafakkuri rivojlanadi.

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy texnologiyalar musiqa nazariyasini o'qitish va o'rganishda muhim vositaga aylanmoqda. Raqamli ta'lim imkoniyatlari musiqa savodxonligini oshirish, o'quvchilarning eshitish va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu sababli musiqa ta'limida innovatsion texnologiyalardan samarali foydalanish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biridir. Kelajakda ham musiqa nazariyasi va texnologiyalar uyg'unligi ta'lim sifatini yanada oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Asafyev B. V. Musiqiy shakl va musiqiy tafakkur asoslari. — Moskva: Muzyka nashriyoti, 1971.
2. Абдуллин Э. Б. Музыкальная педагогика. — Москва: Академия, 2010.
3. Rajabov I. Maqom asoslari. — Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot, 2006.
4. Karimov U. Musiqa o'qitish metodikasi. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.